

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, Fôia, candu concedu ajutôriile. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatôria.

Brasiovu 4 Augustu 23 Iuliu 1866.

Se prenumera la postele c. r., si 'pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA

Transilvani'a.

Voluntarii. Deprinderea in arme.

Prin proclamatune imperatésca popórale monarchiei austriace fusera chiamate a'si tramite in ajutoriu pre langa recruti inca si luptatori de buna voia, séu cum se numescu voluntari oii voluntiri.

Cei dintei au fostu locuitorii din Tirolu, pururea deprinsi in arme, dintre carii s'au formatu si corpuri de voluntari. Indata dupa acestia urmara Galitienii mai anteiu in capital'a Leopole (Lemberg) apoi si in tiéra. In capital'a imperiului imbudiél'a de voluntari pre la casarme erá mai alesu in Maiu cá niciodata de candu ecisista imperiulu austriacu, din cauza ca acolo ur'a mai alesu in contra prusianiloru erá veche si afundu inradacinata.

In Ungari'a si Transilvani'a nu se vedea pre atunci nici unu felu de entusiasmu pentru corpuri de voluntari; ér' lumea isi sioptea ca majoritatea dietei s'ar fi dechiaratu in conferintie private in contra oricarei inrolari de voluntari. Nu incapa inse nici unu felu de indoieía, ca ómenii remasi din partit'a lui Kossuth au luoratu din respuseri incontra inrolarii voluntariloru. Altii érasj au disu: noi damu destui recruti, se nu mai damu si voluntari; corón'a Santului Stefanu nu este atacata de nimeni, si vomu vedea noi, déca prusianulu va cutesa se calce vreodata pre pamentulu Ungariei. Intre acestea lucrurile luara cu totulu alta facia. Kossuth si Klapka nu facura nici o incercare de invasiune, pentruca óresicare planuri ale loru au fostu respinse séu incai amanate atatu de regele Prusiei, catu si de alu Italiei. Benedek cá maghiaru carele trecea de semidieu mai alesu la regimentele ungresci, perdù batali'a dela Königgrätz intooma precum perduse altu maghiaru graf Gyulai in 1859, tóte bataliile din Itali'a pana inclusiv la Magenta. Prusianii ne voindu a sci nimicu de teritoriulu separatu alu oóróniei ungresci, eata ca strabatura si pre pamentulu ungrescu, in catu batali'a cea din urma dela 22 Iuliu intrecurmata numai prin scirea despre armistitiu se facù aprópe de Pressburg (Poson) in distantia numai de 1/2 óra, ér' la casu de o noua nenorocire prusianii de siguru ca se opria numai sub murii cetatii Comarom (Komorn) si asié dicendu in inim'a Ungariei.

Acésta impregiurare impreunata cu ocaia, ca Tirolulu se tiene de teritoriulu Germaniei si totusi italianii facura invasiune asupra lui, incepù a deschide ochii la mai multi locuitori de ai Ungariei, in catu se pricépa, ca de ar cadea monarchi'a austriaca in ruine, diu corón'a ungresca inca s'ar preface in bucati. Acum „Pesti Napló“ (organu alu partitei lui Deák), „Kol. Közlöny“ s. a. incepura a suspina si a se provoca la cuventele lui Stef. Széchenyi de odinioá, ca va veni timpulu in care Ungari'a va fi — res nullius. Cativa magnati se pusera in capulu trebii, incepura a chiama pe junime la arme si a forma trupe de voluntari spre a 'multi poterile armatei austriace, carea dupa marturisirea tuturoru strainiloru pana la fatal'a di dela Königgrätz fusese cea mai frumoáa din tóta Europ'a.

Intre acestea se publicà armistitiu de 5 dile, cum si scirea de primirea conditiuniloru preliminarie de pace. —

— In acelasu timpu de trei luni care a fostu spiritulu conducatoru in locuitorii transilvani anume cu privire la portarea de resboiu ai la inrolarea in corpuri de voluntari? Eata care.

Elementulu ungaro-secuiescu supusu ascultatoru cá totudeauna la poruncile venite din Pest'a, facù numai atata catu i se porunoi de acolo, adica din unele orasie mersera nesce adrese de lealitate, éra de ajutóre in fapta nu prea fù verb'a, pentruca voluntarii eati se detersa ici colea, s'au datu in locu de recrutatiunea a dou'a.

Sasii dela cetati si orasie n'au crutiatu adresele de lealitate, au datu si recruti fara nici o grentate, le-a lipsitu inse entusiasmulu din 1848/9. Se pare ca de o parte respingerea adresei loru din Martiu, de alt'a ide'a torturatóre cumca aceata este resboiuu nationalu germanu, in carele germanii cei inaltu cultivati se omóra si sfasie intre sine cá si férále rapitóre, au produsu simtiementele cele mai doreróse in sinulu acestei natiunii, éra anume sangele pangermanistiloru se astemperà cá niciodata in timpulu nostru. Cu tóte acestea junimea si barbati mai poterosi ai sasiloru mai alesu pe la cetati si orasie s'au deprinsu mereu, se deprindu si pana in ór'a de facia in arme.

Romanii au datu recruti estimpu cu mai multa voia deoatu in anii de pace; oi vreunu entusiasmu n'ai vedutu nici la ei. Scenele din diet'a dela Clusiu, multe secaturi si escese ivite cu ocaisunea alegeriloru, lasarea in nesciintia despre sórtea legiloru dietale din an. 1863/4, furios'a pornire a boierimii cu procesele urbariale si neurbariale asupra popórulei, cum si in o parte mare a tierii lips'a de búcate pana la periculu de íómete — tóte aceste cause impreunate apasá fórte greu asupra spiritulu romaniloru ardeleni. Intr'aceea totusi pana pe la finea lui Iuniu, adica pre candu resboiulu decurgea intru tóta furi'a sa, tocma si glótele (massele) popórulei de altmintrea greóie in misoarile loru, incepura a reflecta inca si la alte impregiurari, ele incepura a se simti óresicum orfanu si a dice ca nu este bine asiá. Ostasii secui carii trecea la armata, isi batusera la Ernotu*) cumplita pe capitanulu loru, éra ajungendu la Turd'a in statiune, batúra nóptea pre doi orasieni pana la mórte si unii din ei impuscarea pre ulitie cu glontiu, éra dela Fekete tó**) au fugitu 93 ostasi, care in catrau. Mai multe orasie dintre cele mai insemnate au remasu pana in diu'a de astadi cu totulu lipsite de garnisóna, éra altele prevediute cu garnisóna atatu de pucina, in catu escese spurcate cá celu dela Clusiu din 15 Iuliu, adica de dumineca spre luni nóptea nu s'au potutu impedece, si asié vreo siese case romanesci fusera sparte, depredate, locuitorii loru batuti si schilaviti, anume doi insi de mórte.

Acestate si alte mai multe intemplari, a caroru enumerare ar' ocupa locu prea multu, adusera pre mai multi romani la ide'a cá secéra inarmarea regulata a catorva batalióne de voluntari cu conditiune, cá aceleasi se fia intrebuintiate numai pentru sustinerea liniscei publice in cetati si pre la tiercuturi si se aiba oficii, carii toti se oúnósoa limb'a romanésoa deplinu, ér' servitiulu aceloru batalióne se fia numai pre catu va dura resboiulu; adica aceleasi se suplinésca vechea reserva a regimenteloru de granitari, séu déca voiti, pe o garda nationala. Inarmarea, platirea si disciplinarea bataliónelor se fia in grij'a regimului, éra popórule se dea numai feciorii. In acésta tréba dupa o consultare seriósa cu cativa romani intiepti se facù mai anteiu intrebare la Clusiu in 29 Iuniu. Ofert'a fù bine priimita, se cerù inse in scrisu. Intr'aceea sosi diu'a dela Königgrätz, se mai perdura cateva dile si cu incer-

carile de armistitiu. Romanii deocamdata stetera pre locu asteptandu cevási desvoltarea evenimentelor; numai dn. maiorulu pens Szöcs din districtulu Nasendu petitionà pentru armarea acelu districtu. Se mai aflà si in scaunulu Cieu unu capitanu pensionatu, carele inca cerù infiintierea de voluntari secui. Atunci doi barbati romani imbuditi mai alesu de cateva comune din muntii apuseni, in 20 Iuliu a. c. isi substernura petitiunea loru in scrisu, cerura inse incuviintierea deocamdata numai de patru batalióne, adica cam pe atatea, cate se credea ca s'aru potea scóte din acei munti si anume catu tiené dela Deva preste Abrudu, Rosia, Buciumu, Campeni, Bistra, Ponoru, Remetea si pana incolo preste Iar'a catra Clusiu. Petitiunea fù prea bine priimita, rezultatulu inse in urm'a celoru mai próspete sciri de pace este de prevedittu. Nu face nimicu: romanii isi aratara bun'a loru vointia in momentele cele mai periculóse ale monarchiei f a r a a pune conditiuni. . . . Pacea de acuma nu póte fi nicidecum duratóre; ea va fi din capulu looulu o pace putreda.

Dumnedieu se dea cá se nu mai avemu trebuintia de arme, eu inse nu credu acésta, ci oredu tocma contrariulu. Fórte bine a disu contele Segur generalu-adjutantulu lui Napoleon I. si istoriculu, ca „pacea este visulu intieptiloru, ér' resboiulu este istoria ómeniloru“, pentruca precum adauge capitanulu de geniu G. Boranesou in diariulu militar dela 1864, istori'a tuturoru timpuiloru si a tuturoru natiuniloru a demustratu acestu adeveru, ca tóte natiunile vii sunt — din nenorocire — intr'o stare de resboiu continuatu unele in contra altora. De aici apoi purcede pentru fiacare necesitatea de a se deprinde in arme barbatesce. Unu poporu nedepinsu in arme devine jocari'a si bajocur'a tuturoru. Popórule deprinsu in arme insufla respectu si tocma prin acésta evita batalii si resboie, pentruca nu cutésa cati trasiimpinsi a se impedece si incaiera de densulu. Inse pentruca se poti da peptu cu oelu carele te ataca, nu platesce nimicu a prinde arm'a numai in momentul de periculu, ci trebuea se o fiti seiutu manui — pre langa o buna si strinsa disciplina — din fragedele vóstre tineretie. Cautati la Tirolu, la Elveti'a, la Serbi'a, chiaru la boierimea ungresca si la sasimea din Ardélu. Absolutismulu luasé din manile ómeniloru mai tóte armele din caus'a resboiului civilu; ce amu mai face inse in dilele cá colea din Iuniu si Iuliu a. c., déca nu amu fi deprinsi in arme?! Armarea cu cóse, lanci etc. in contra tunurilor ghintuite si a pusceloru tientuite — si cá mane electrice — nu mai platesce nimicu, cá se tacu ea cósa si lancea inca astépta bratie ecseritate si disciplinate cá si baionet'a. De „Landsturm“ cá colea din 1848/9 se ne apere cerulu pe noi si pe altii. Alta organizatiune, alta regula si disciplina.

Din tóte acestea deducemu, ca romanii ar' oomite o eróre cumplita, déca s'aru feri de arme. A se fali cu numele de románu si totusi a fugi de arme, ar' fi fanfaronat'a cea mai gretiósa din lume. Nu vomu avea totu comandanti rei pana in fine, si din o mie de glontie adesea nu nemeresou nici diece. In bataliile din estimpu au remasu morti 64 oficii de nationalitate romanésoa, cativa raniti; au fostu decorati pana in 26 Iuliu 12, intre carii doi coloneli*), unu maioru**) si unu capitanu dela statulu generalu***) si au fostu laudati 6 oficii. Voru mai urma si altii decorati si laudati; si óre nu sierbesce acésta totuodata spre glori'a numelu ro-

*) Davidu Ursu, si Ioane Balaciu (acestu cadintu).

**) Stefanu Cuculu din regim. de granit. banat. Nr. 12.

***) Mihailu Trapsia.

*) Radnoth, comuna asediata pe malulu stengu alu Murasiulu.

**) Comuna asediata pe frontarea dintre Ungari'a si Transilvani'a dincolo de Clusiu.

manescu. Vomu afla si distinctiunile care se voru face la multi ostasi suboficiri si vomu cunoșce din nou, ca din romani poti face ostasi cá ori care altii din Europ'a. Deci se ne familiarisamu cu armele. G. Baritiu.

Brasiovu 3 Augustu n. (Varietati.)

Atatu in Transilvani'a oatu si in tierile vecine s'a latitu faim'a, cá si cum in Brasiovu si in tienutulu lui s'ar fi incubatu coler'a. Acésta inca este, cá si multe altele, o faima cu totulu desiérta. Unele casuri de mórte rapede, precum se intempla cateodata ori si unde, au datu oca-siune la acea faima, éra de asié numita inima rea (disenteria) moru mai alesu din saracime acum cá oricandu; caus'a este mai alesu man-carea de póme necópte, séu si cópte, inse fara nici unu cumpatu si cum se dice pe inim'a góla. — Tocma si in tierile vecine pe la orasiele si tienuturile in cate se incuba coler'a, moru numai din clas'a saraciloru, carii au suferitu fórté de fómé, de sete si de necuratie, moru apoi si betivii, si cei imbuitati de traiulu grasu, precum si cei fricosi de la natura. Eata causele pentru care mortalitatea estimpu este asié infricosiata anume in cateva orasie ale Moldaviei. Ómenii flamendi, traitori in aeru puturos, in orasie lipsite cu totulu de paduri, fripti de arsi'ta sórelui, rodietori la póme, pepeni, legume reu gatite, trebue se móia, éra anume in Iasi in puturile jidoviloru e preste putintia a nu se ruina si organismele cele mai sanetóse.

La apele minerale din Valcele (Elópatak), Zaizonu, Covasna, Tusnad, Vinarii (Borszék) au venitu estimpu o multime mare de óspeti din tierile vecine, o adeverata invasiune, inse fórté placuta, ca prin aceeași in locu se ésa bani din tíera cá prin prusieni, in tra cu diecile de mij. Fric'a de colera, de caldur'a sugrumatóre, de resóla noua asupra evreiloru, cum si de venirea turciloru au adusu pre multe familii in-cóce la noi.

Secerisiulu in acestu tienutu a esitu bunisioru, fenu inse este pucinu si scumpu, éra papsioiulu inca tanjise tare de seceta, éra acum dupa cateva ploii bune si manóse din septem-an'a trecuta s'a mai intramatu si acela.

Din tierile vecine aflamu, ca anume in Besarabi'a si in o parte a Moldovei secerisiulu a esitu bunu, éra in vreo trei tienuturi moldovene, cum si dincóce in alu Brailei, Focsianiloru, Ploiesciloru domni o seceta din cele mai infricosiate, in oatu lips'a si de bucate si de fenu va fi fórté mare. Dealungulu Dunării rodirea fú mai buna.

Pretiuulu bucatelor in piati'a nóstra inca totu mai sta susu, anume granlu frumosu curatu gale'ta de Ardélu (cam 130 $\bar{x}$) este 7 fl. v. a., midiociu 6 fl. 30 cri, secar'a 4 fl., ordinlu 3 fl. 30, papsioiulu 4 fl. 50 Carnea buna de vite (mai totu de bou) o avemu cu 11 cri, cea de berbece cu 10 cri. Lemnele 1 stanjinu de Vien'a 5 fl. v. a., pentruca economi'a de paduri pe aici este relative prea buna, in catu la oate o padure de fagu abié in cincideci de ani ii vine rendulu de taiatu si atunci inoa numai table de table, pre catu cere trebuint'a. —

— Din lumea literatiloru nu avemu a spune mai multu, decatu ca ei astépta cu destula curiositate cá se védia de o parte rezultatele adunarii asocietionii care se va tienea in 27/15 Aug. la Alb'a Carolin'a (Belgradu), éra de alt'a se afle, déca noulu ministru de cultu va ingriji in adeveru pentru deschiderea societatii filologice din Bucuresoi, si déca aceeași se va deschide totu in 1/13 Augustu a. c., séu ca dupa cum voiescu unii a sci, se va amana pana in 15/27 Aug. Mai incolo pre catu scimu, in. gubernu transilvanu a datu concesione fara nici o dificultate acelor membru, carii o au cerutu de a lua parte la susu numit'a adunare; éra in Ungari'a Esc. S'a dn. Tavernicus Sennyei nici aflá óresicare dificultati, oare pana acum se voru fi delaturatu.

Mórtea dnului A. Dimitrovia secretariulu societatii si redactorulu foiei societatii intemplata la 3/15 Iuliu a. c. produse si aici o impresiune prea dorerósa. A. Dimitrovia éra in adeveru o capacitate din cele mai eminente, de care Bucovin'a inoa trage lips'a.

Cu apropierea adunariloru sciintifice au inceputu a se ivi unele opuri si disertatiuni tocmá a propos. In Bucuresoi parte au esitu, parte sunt se ésa de sub tipariu cateva dictionarie, éra numerulu gramaticeloru bune si rele a'au

imultitu pre catu n'ar crede cineva. — In caus'a unificarii ortografiiloru romané va fi interesantu a citi pre langa totu ce a esitu din condeilu Dlui canonicu T. Ci pariú in acésta specialitate si anume pre langa lucrările adunarii filologice dela Sibiu din Oct. 1860 si pre langa disertatiunea Dlui Cipariú pe care o avea gat'a in 1865 la Abrudu, dar' nu o potú impartasi atunci, — inoa si disertatiunea publicata in Fóia societatii din Bucovin'a in Nrii 7, 8, 9 pana la 12 din 1865, intru asemenea si opulu dlui Titu Maiorescu esitu de curendu la Iasi „Despre scrierea limbii romane“. Adica, voimu se dicemu: Dupa atatea sgomote belice se ne folosimu de scurt'a pace si se ne re'ntórcemu la lucrari sciintifice. B.

† Toma Vasiliu,

preotulu romanu alu cetatei Brasiovu,

dupa ce Dumineca in 17/29 Julie jertfindu la santulu Altariu s'a impartasitu mai pe urma cu santele Taine, in 21 Julie (2 Augustu) la 4 óre dupa amédi își terminá cursulu vietii pamentesci dupa multele sale osteneli in urmarea unei bóle in peptu intr'o etate de 66 ani, dintru carii 10 ani a servitu cá invatatoriu si psaltu la Biseric'a Sft. Nicolae si 25 ani cá preotu la Biseric'a cu chramulu Sft. adormiri din cetate; astfeliu oboșitu trecú la viati'a ce vecinica.

Multu obidatii copii ai sei minoreni Elena, Clementu, Victoru, Constantinu si Toma, mai incolo machnit'a sa sóca veduva preotésa Justin'a V. Grecianu si trist'a cumnata veduva Susan'a A. Muresianu din preuna cu tóte rudenile gelescu mutarea bunului parinte din viati'a pamentéscá.

Remasitiile trupesci se voru inmorméntá Sambata in 23 Julie (4 Augustu) a. c. la 2 óre dupa amédi in cintirimulu Bisericeii cu chramulu Sft. Treimi pe Tocile, la acarora petrecere se face invitarea cu tóta onorea curenita.

Brasiovu 22 Juliu (3 Augustu) 1866.

Unu cerculariu gubernialu in favorea scóleloru.

Domnule Redactor! Cerculariulu pe oarele am onóre a'lu inhide aici $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ in trei limbi asié precum se litografise același la Clusiu, imi cadiú la mana prin o intemplare prea placuta. Nu l'am veduutu pana acum nici intr'o fóia publica reprodușu, abié numai citatu deunadi in „Gazeta Tr.“ Sunt mai multe cause care me indémna a te roga cá se binevoiesci a reproduce si acésta ordinatiune guberniala esita in favorea scóleloru. Aceeasi suna:

Nr. 25043/1865.

In numele Maiestatei Sale ces. ap. reg. Marele Principe alu Transilvaniei, Comitele Secuiloru, pré gratiosului nostru Domnitoriu.

Cu durere a intielesu acestu Gubernu reg. din repórtele consiliariulu r. de scóle gr. cat. Dr. Ioane Maioru, cumca scólele gr. c. din a-cestu mare principatu pe langa tóte prescrip-tele si ordinatiunile, emise pana acuma in privinti'a acésta se afla intr'o stare desolata, — si ca cauza principale, pentru care nu se poté inaintá instructiunea populara in aceste scóle e, ca in cele mai multe comunitati lipescu edificiele scolastice, salariile docentiloru nu sunt statorite in modu ouvenitu — si unde inca sunt statorite nu se scotu regulatu.

Deci avendu in vedere, cumca fara de delaturarea acestoru pedeci e cu neputintia inaintarea instructiunii popularie, esti provocatu prin acest'a

cá se le impuni de cea mai strinsa detorintia respectiviloru judi de cercu, cá acestia cu oca-siunea escursiuniloru loru in cercurile sale — provocandu si pe respectivulu protopopu gr. c. cá inspectoru districtuale scolasticu, se staruiesca amendoi in intielegere, cá in oatu numai se va poté in fiacare comunitate unde se va aflá comun'a besericéscá gr. o. se se rumpa si asig-nedie din partea comunitatei politice unu locu acomodatú pentru edificiu scolasticu si pentru gradina de pomaritu, pe care locu apoi respec-tiv'a comuna besericéscá gr. c. se si póta redicá edificiu scolasticu si infintiá gradina de pomaritu. Mai incolo salariulu pentru docente, ce e a se prestá de catra respektivii corelegio-nari si modulu scóterei lui se se statoréscá prin unu protocolu, ori prin unu documentu de dota-tiune si aceste documente se se substérna spre aprobare r. gub. alu tieiei. In urma se se

tramita gubernului reg. la capetulu fiacaru anu unu conspectu despre numerulu caseloru edifi-cate de scóla si alu instrumentelor de dota-tiuni scolastice gr. c. facute in acelu (Comitatu, Seannu, Districtu). In locurile unde nu va fi comun'a in stare spre a si poté face scóla si a si tiené docente singura, se se afiliése mai multe comune spre a si redica una scóla comun'a la unu locu.

Fiinduca s'a observatu, ca in multe locuri, chiaru si unde sunt scóle, aceste nu se cerce-tésa de catra pruncii obligati de a ambla la scóla, séu necidecum, séu numai intr'unu modu de totu neregulatu, se se constringa parintii, carii nu voru voi a si tramite pruncii la scóla spre implinirea acestei datorintie in intielesulu ordinatiunei c. r. locotenentiei din 13 Maiu 1857 ce e in vigóre, chiaru si pre langa aplicarea pedepseloru indicate intr'ensa.

Acésta dispositiune s'a comunicatu totude-unadata si ordinariatului metr. si archiep. gr. c. alu Albei Iulie si oelui episcop. gr. c. din Lu-gosiu si Gherl'a pre langa acea receroare, cá se se emita si catra deregatoriile siesi subor-dinate asemenea dispositiuni.

Din siedinti'a gubernului r. transilvanu tie-nuta la Clusiu in 31 Ianuariu 1866.

Crenneville m. p.

Bell, secr.

Din crangulu romaniloru.

Traversandu in dilele aceste Ungari'a, cu mare dorere si machnire amu observatu, ca ne-amicii natiunei nóstre au respanditu petutindine o faima fórté malitiosa si ilustrata cu nasturile vicleniei.

Se dice: ca Domnitoriulu Romaniei adica principele (Scarlatu-Carolu) in cointielegere cu guvernulu seu e decisu obiaru pe asounsú, si se facu pregatiri serióse pentru o invasiune ar-mata in Transilvani'a, de unde precum s'a la-titu faim'a uritiosa, guvernulu romanu se fia si capatatu garantia sigura, ca ardelenii, adica noi ne vomu face solidari contra Austriei scl.

Domnule Redactor! In altu tempu si intre alte circustari amu ride si ne-amu bate jocu de astfeliu de absurditati, inse astadi, pe candu oerulu politicu e ingreunatu de nori grii, — si fiindu imbulditi din di in di de eveni-mente totu mai grave si serióse, ne aflamu de datorintia sacra patriotica a ne redica cuventulu contra denunciatiei acestei false, malitiose si colportata intre poporu.

Suntemu siliti a respinge cu deplina indig-natiune acésta viclenia, cu care voru dusmanii a ne negri, a ne compromite si a ne mistifica*).

Care nu ne cunoșce séu nu voru se ne cunoșca, se scia, ca noi romanii dincóce de Car-pati suntemu unu poporu diasticu, noi ne ali-pimu cu credintia sincera si neclatita catra tronulu suveranului, — precum nici o pagina a istoriei nu póte dovedi, ca canduva romanulu se fia fostu necredintiosu si infidelu, asié adi ne in-suffletiesce pepturile nóstre o credintia sincera, precum erau insuffletiti si strabunii nostri; — noi pastramu si vomu pastra mortisiu politica nóstra cea sanetósa, nu suntemu ómenii ilusiu-niloru, nici voimu a servi de instrumente avan-turieriloru si apucaturiloru loru.

Devis'a nóstra e dreptatea, apararea auto-nomiei tieiei si drepturiloru castigate, credintia catra tronulu, suptu scutulu caruia dorimu si spe-ramu devoltarea natiunei, cladirea si complec-tarea edificiuulu stralucitu, in care fiacare romanu se va bucura de drepturi complinite si con-veniente unui poporu viu, maturu si compactu.

Noi precum dreptu aspiramu la inaltirea natiunei nóstre, totudeodata suntemu gata a a-pera intregitatea monarchiei cu sangele si cu starea nóstra. — Suntemu si ne declaramu gata a ne lupta in contra inamiciloru tieiei si a su-veranului — si nici una data nu vomu alerga dupa umbre. Acésta e dar' la noi vocea po-porului, care ne impune obligatiuni morale puternice.

Mai incolo scimu si suntemu deplinu con-vinsi, ca nici fratii nostri dincolo de Carpati nutrescu vr'o politica retacita — si nici unu patriotu romanu nu ongeta a servi de instru-mentu pentru scopuri straine.

Pentru acea ne declaramu cu solemnitade, ca faim'a susu disa e un'a mintiuna sfrontata fara

* Amu facut'o si noi, candu nu se rusinara a esi in diurnale cu mintiuni, ce inghiatia ap'a. — R.

nici o baza, — e o apuocatura a dusmanului, cu care tinea a ne compromite si a mistifica, si a inveniua inimile poporului.

Letca in Iuliu 1866.

Toma.

UNGARIA. (Persecutiuni.) Din scrisori private aflam, cumca in Ungari'a romanii de oeva capacitate preste totu sunt luati la góna. In comitatulu Carasiu (Lugosiu) au datu pana acum dimisiunea la cincispredice deregatori romani. Pana si in districtulu Cetatide-pétra si in comitatulu Biharii se facu schimburi totu pe gustulu feudalistoru, carii stau astadi la més'a verde. Dintre romani voru mai remanea in deregatorii numai aceia, carii voru jura ca nu voru mai face nici o politica, séu ca o voru face curatu numai pre plaocrea partitei celei mai maghiare din tóte partitele maghiare. Sciti ca acei deputati romani, carii au lucratu in dieta otea oeva si in interesu romanescu, sunt fórté reu veduti si inferati cá daco-romani, adica cá nisce criminali vendietori de patria. Conósceti totuodata, cumca sunt vreo cinci romani, carii jóca fórté bine pe mau'a pan-maghiarismului, ceea ce se póta culege p'intre linii chiaru din protocólele insocirii de putatiloru publicate in „Concordia“ si „Albina“ (acum si in „Gazeta“). Noua inse ne plaoc a crede, ca la acei cati-va inși nu este vreo reintia, catu mai virtosu o totala neincredere in poterea de viétia a poporului romanescu si de alta parte o credintia totu asié nenorocita in atotputintia vointiei maghiare; o credintia acésta, pe care o au si in Ardélu ómeni cá ddni Hossu, Crisianu si inca alti oativa. Intr'aceia romanii ungureni si banatieni nu trebue se despere nicidecum, pentruca s'au ivitu si intre densii pareri atatu de aprigu diferitóre, pentruca nu se póte altmintrea in viétia popóraloru; asié ei inca trebue a se bé din pacharulu celu amaru, din carele au beutu romanii transilvani atatu in an. 1848/9 catu si in 1863/4 si in 1865/6. Se fimu drepti in judecat'a nóstra: multi dintre noi au priimitu din etate de optu si pana la 25 ani educatiune maghiara; a teneris asvesceré multum est. Trebue acum se viie pentru unii cá aceia unu timpu, in carele densii se fia desamagiti infricosiatu. Multi dintre ardelenii nostri s'au desamagitu si pana acum minunatu. Romanii aru trebui se faca partitei boieresci domnitóre totu atatea adrese de multiamita, pentruca ea scóte barbatesce pe romani dela deregatoriile publice; de iar scóte pre toti, ar' face si mai bine in folosulu romaniloru; noi inse ne tememu ca ea va fi multu mai intielépta de catu cá se faca un'a cá acésta, séu ca ea va cadea dela gubernu mai nainte de a ne poté implini acésta dorintia.

In dilele pre candu se intempla unele cá acestea in Ungari'a si Banatu, in Principatele unite romanesci se latira din nou prochiamatiuni Kossuthiane, prin care natiunea romanésca este provocata la conlucrare solidaria cu gloriós'a natiune maghiara, in contra cui? in contra regimului austriacu. In aceleasi romaniloru li se promitu munti de aur si de diamante, adica statu romanescu intinsu pana unde va ajunge votulu universalu romanescu, apoi federatiunea statului romanescu cu celu ungurescu si ce mai soiu eu cu cate alte statui noua de noutie. Adica soiti dvóstra, comedie dela 1859 si dela 1861 s'a pusu din nou pe scena, numai cativa actori s'au schimbatu si s'au pusu in loculu loru altii, dela carii se spera ca 'si voru sci jóca rol'a multu mai bine de catu cei de mai nainte.

Tóte aru trece si aru merge, iti este inse cam necasu, ca turburatorii de profesiune inca totu mai credu, cumca poporulu romanescu ar' fi mai prostu si decatu ei.

De altmintrea despre cochetar'a partitei lui Kossuth et Klapka ne-aru sci spune „Trompet'a“ si „Romanulu“ lucruri multu mai interesante; atat'a numai, ca acelea doua foi nu dau semne de impacare intre sinesi, pana candu nu le voru impaca feudalisti din Ungari'a.

Intra adeveru frumósá cointielegere intre popóra, minunata solidaritate in contra „despotismului“. — B.

AUSTRIA INFER. Vien'a, 31 Iuliu. Eri s'a tienutu la ministrulu Belcredi o conferintia finantiala fórté interesanta. Este adica vorb'a cá se se platésca prusianiloru catu mai curendu miliónele cerute cá despagubire pentru portarea resboiului. Ei oeru 40 milióne; din acestea 15 mil. se rafuescu cu perderea drep-

tului Austriei la Schleswig-Holstein, prin urmare nu se mai numera, 5 milióne se platescu, pana mai stau prusianii in tierile austriace, éra restulu de 20 mil. se va platí in rate.

Intre acestea comunicatiunea pe drumurile ferecate se restaura mereu si comerciulu incepe a re'nvié. Regele Prusiei (omu de 69 ani) s'a re'torsu dela Nikolsburg la Berlinu.

Din campulu resbelului.

De si cele mai multe sciri mai noua vorbescu in favórea pacii, totusi noi ne vedemu indemnati a mai pastra inca acésta rubrica pana la incheierea pacii dupa tóte formele. S'a intemplatu adica adesea, ca s'au priimitu si armistitiulu si conditiunile preliminare de pace, é' candu au fostu la incheiere si ratificare, te miri ce carligu s'a mai aflu, pentruca din tóte pertractarile se nu se aléga nimicu. Este mare probaveritate ca cu Prusi'a se va incheié pacea, cu Itali'a inse va merge multu mai anvoie. Italianii au fostu batuti la Custozza, batuti si rusinati reu la insul'a Lissa in marea adriatica, unde comandantulu colonelu Davidu Ursu a sustienutu cu garnisóna pucina tóta furi'a bombardarii italiene, pana ce a venitu flot'a austriaca sub comandantulu Tegethof, carele batú pe cea italiana fórté reu. Admiralulu italianu Persano publicá unele buletine mintiunóse, cá si cum elu ar' fi fostu invingatorulu, mintiun'a inse curendu esi la lumina, dupa care Persano fú amenintiatu de poporu cu mórté. Eata cum se póte esplica scirea electrica, dupa carea regele Italiei Victoru Emanuelu ar' fi dechiaratu, „cumca elu nu voiesce a incheié pace cu Austri'a pana nu va castiga o victoria prin arme asupra ei.“ De aici se incheie, ca decumva Napoleonu nu se va arunca la midilocu, italianii voru continua resboiulu.

Ur'a infricosiata intre italieni si germani s'a inceputu dinainte de Is. Christosu din dilele lui Marius (bataliile romaniloru cu Cymbrii), ea s'a continuatu din secolu in secolu; germanii au spartu imperiulu romanu, Carolu celu mare (an. 800 d. Chr.) l'a restauratu, inse pe sam'a sa si a urmasiloru pe tronulu Germaniei. Invasiunile s'au imultitu, ur'a crescú pana la furia si turbare. —

— Din Ungari'a primiramu urmatorulu telegrama: „Pest'a 2 Aug. Incercarea comica a generalului Klapka de a revolta comitatulu Trentschin in Ungari'a se fini intr'unu modu ridicolu. Ostasi maghiari, carii apucasera in prinsóre prusiana armati cu pusce tientuite, condusi de Klapka, candu ajunsera in Ungari'a, aducendu'si aminte de juramentulu pusu, armati asié precum érá, trecura in tabara imperatésca austriaca!“

Nici odata partit'a revolutionara unguresca nu a potutu face unu fiasco mai ticalosu decatu a fostu acestu descriu mai in susu. Cu acésta ocaziune partit'a lui Kossuth et Klapka dete lumii stralucitulu testimoniu, cumca ea tocma si in ochii poporului maghiaru este moralicesce cu totul caduuta, bancróta. Invetiatu' ce se mai póte trage din acea intemulare, se 'sio deduca fiacare cititoru intieleptu.

— In Bavari'a mai decursera bataliile pana in 26 Iuliu. Dupace prusianii batusera un'a dupa alt'a pe tóte trupele nemtiesci cate n'au tienutu cu ei, dupace facura o invasiune si in Bavari'a si respinsera trupele bavare la oteva loouri apoi in 25 si 26 capatara si ei o bataie intre satele Waldbüttelbrunn si Rossbrunn aprópe de cetatea Würzburg. Prusienii dieciuiti cum amu dice, dupa acea batalia de doua dile se retraseru inte prin nesce paduri. De altmintrea n'ar fi stricatu déca prusianii sfarmá si armat'a si tronulu bavaru, pentruca pana acum inca se adeveri deplinu, cumca diplomati'a si generalii bavari au insielatu pe toti vecinii loru prin promisiuni de confaptuire cu trupe armate. Bavarii sunt de vina, ca prusianii au fostu in stare de a bate pe toti unulu cate unulu, ei au insielatu si pe austriaci la Königgrätz, ca pe diu'a anumita le-au promis ajutoriu in latrea stanga, ci n'au venitu, éra prin acésta planulu intregu alu lui Benedek a fostu nimioitu. Intr'aceia eata ca ministrulu bavaru Pfordten inca veni la Nikolsburg in Moravi'a, unde este corcelulu generalu prusianu, pentruca se ia parte la lucrurile pacii. —

Destulu atat'a, ca germanii in acestu resboiu au datu lumii testimoniu despre o neunire

destramata, carea numai la ei si in Itali'a isi mai are eosemplelele. Inse despre acestea cu alta ocaziune, adica atunci, candu va veni la ordine d'ilei regularea referintiloru germane. Deocamdata noi inca se multiamimu lui Ddiu, cumca Austri'a dete Veneti'a si ca ea ese din confederatiunea germana, pentruca acestea nu sunt perderi, oi sunt adeverate castiguri pentru totu viitorulu. Batali'a dela Königgrätz n'au perdit'o popórala Austriei, ci au perdit'o numai diplomati'a cea ruginita si pangermanistii.

Cronica esterna.

RUSIA. Estrasu din diurn. „Des Débats“: „Gazett'a de Moscva“ fara de a fi organulu oficialu alu politici ruse, represinta, dupa cum soimu, opiniunea si tendintiele unei partite puternice, careia influinti'a nu se póte negá. — Este prin urmare de óresicare interesu a cunosce tendintiele acestei partite in situatiunea actuala. Gazet'a de Moscva se intréba despre aceea, ce trebue se faca astadi Rusi'a, déca facia cu slabirea Austriei ea trebue se astepte, cá evenimentele s'c oblige a esi din neluorarea s'a, séu déca 'i convine mai bine de a profitá de impregiurari cu multu mai favorabile in momentulu acesta, cá apoi se nu póta fi prea tardiu: „Óre in adeveru, striga Gazet'a muscalésca, Rusi'a trebue se remana neactiva, candu ea vede intronanduse in Principatele dunarene o combinatiune pe atatu de falsa, pe catu maiestrita, preparata prin intriga si contraria unui tractatu de altmintrea in prejudeciulu nostru facutu, si violatu astadi spre cea mai mare a nóstra stricatiune? Tractatulu din Parisu a fostu facutu in urm'a unui resboiu, in care fortun'a nu a favoratu armele nóstre; inse Rusi'a prin violatiunea actuala a acestui tractatu óre se afla ea liberata de conditiunile ce i le impuse elu, si nu 'ei va recastigá ea deplin'a s'a libertate de actiune in Orientu?“ Asié vorbesce Gazet'a de Moscva. Dupa acésta fóia, tractatulu dela Parisu nu mai esista, si ambitiunea rusa se afla de aci incolo liberata de ori ce freu si de ori ce legatura. Acestu limbagiu, care nu este de locu espresiuinea izolata a unei opiniuni individuale, ci e conforma ideiloru si vocei unei partite, a careia presiune asupra consiliului guvernului nu este a se pune la indoieála, ni se pare fórté insemnatu; elu contine avertisemintele salutare, pre care nu este permis a le negrigi! — Pana aci „Journ. des Déb.“ care ne consulta se ne ferimu de timpuriu de asemeni porniri. —

— Voci amice sunt, cari vorbescu aci. Singur'a nóstra dorintia este cá Romanii se le asculte. Mare este opulu, care trebue a se redicá pre pamentulu romanu. Ce au claditu vechii stramosi, prin energia in resboie, nepotii loru trebue se cladésca prin enérgia in pace; ocea este trecatóre, acésta este durabila in efepetela ei stralucite. Resboiulu este nesecuru, pacea este secura. Progresulu lumii civilizate trebue se fia pacificu, a disu Gladstone, si cá unui adeveratu amicu alu Romaniei camer'a in reconoscinti'a s'a ia votatu naturalisarea cea mare. Asemenea facú cu Girardin. Acesta nu intardia si le striga cu o voce amicabile: Romaniloru! Desvoltati in tacere si imbunatntiti statulu vostru in lainttru, cupresiti discordiele sociale, feritive de rivalitati personale, faceti se ve respecte vecinii, fiti bravi si faceti se se vorbésca catu mai pucinu de voi sub impregiurariile de facia cele atatu de amenintiatóre.

Cu fiacari de focu ar' trebui scrise aceste cuvinte pre ceriulu Romaniei, cá se véda fiacare romanu si se se petruna de marea loru insemnatate! —

ROMANIA. Bucuresci, 3 Aug. n. Dn. Ioanu Stratu, ministru de cultu si de instructiunea publicá prin telegramu de dato 3 Aug. n. Nr. 7096 face cunoscutu ddloru membrii cu mare parere de reu, cumca din caus'a epidemiei domnitóre in tiéra punenduse tocma si carantina la fruntaria, a dunarea societati literarie trebui se amane pentru anul viitoru 1867.

Protocolulu

sied. XI. a dep. rom. (urmare din Nr. 52.)

56 In urmare decisiului acestuia, fiindu proieptulu comisiei cunoscutu de toti, presedintele deschide desbaterea provocandu confe-

rinti'a, se se dechiare, voiesou a lu accepta in principiu si de bas'a desbateri séu nu? (ad. proiectulu de limb'a si nationalitate).

Georgiu Mocioni dechiara, ca pre elu nu lu indestulesce proiectulu comisiunei si asié nu lu primesce de bas'a desbateri.

Deseanu observesa ca s'a facutu in catuva confusiune, ca de si avemu numai unu proiectu din partea comisiunei, totusi in fapta esistu doua, ba chiar' numai adi soimu ca care din ele e alu comisiunei. Fiindu dara lucru momentosu, propune ca deciderea asupr'a intrebarei, ca pre care din aceste doué proiecte voimu se lu luamu la desbatere, se se amane pre mane demanétia.

Georgiu Mocioni reflectédia ca intrebarea e numai despre proiectulu comisiunei si pana nu se decide asupra aceluia nici trebue se luamu notitia despre cel'altu, ci se lu privimu cá cum nu ar' esiste.

Fauru inca e de acésta parere, si pretinde se decidemu, ca-ci tempu nu avemu, de orace subcomitetulu comisiunii dietali a nationalitatiloru catu de curendu va incepe discuterea principiiloru generali, si dinsulu cá membru alu acelu subcomitetu voiesce se cunósca principiile staverite de insocirea nóstra. Dar amanarea nici din altu punctu de vedere nu o vede necesaria, ca-ci care nu s'a pregatitu pana acum'a, acél'a nu se va poté pregati neci pre mane, deci propune ca numai decatu se decidemu, si urmarindu regul'a parlamentara, mai neinte de tóte se ne dechiaramu, ca óre acceptamu in principiu proiectulu comisiunei si voimu a lu luá de bas'a desbateri séu nu?

Presiedintele repetindu intrebarea provoca conferinti'a, ca strinsu la acee'a se se dechiare: primesce proiectulu comisiunei in principiu si de bas'a desbateri séu nu?

Deseanu afla in ambele proiecte totu acele principie desvoltate, si asié nu afla nici o pédeca a se primi de bas'a desbateri, doresce dara se se primésca in principiu.

Romanu cu principiile din proiectu e indestulitu, intru aplicarea acelor'a are parerile sale, dar acelea le va propune la desbaterea speciale, prin urmare lu primesce de bas'a desbateri.

Borlea in proiectu afla totu ace'a ce urmarese din principiulu dreptatii si egalitatii si asié lu primesce in principiu si de bas'a desbateri.

Ivacovicu nu primesce proiectulu nici in principiu nici de bas'a desbateri, ca-ci afla in acél'a incercarea fundarei unui statu, ce elu nu doresce. Ce se atinge de usulu limbei, elu nu scie ca noi se fimu opriti a ne intrebuintia limb'a, nici nu se teme ca fratii maghiari nu ne voru indestuli, ci de aflamu de lipsa a face in privinti'a acést'a ceva, apoi se nu facemu astfelu de proiectu, prin care invitamu pre toti in contr'a nóstra, ci se facemu unulu cu care se fimu toti frati si cu totii dinpreuna se conclucramu la fericirea patriei, dar' nu se incercamu desbinari si inimicitie.

Sig. Popovicu dice ca la deslegarea cestiunei nationale ducu doué cai, calea oportunitatii si ce'a a dreptatii; ce dice Ivacovicu ar' fi calea oportunitatii, dar' de s'ar acceptá acést'a ce pre elu nu lu indestulesce si nici lu póte indestuli, atunci nici nu amu avé se pregatimu ce va, ci se astéptamu ce ni se va da; in proiectulu de facia inse elu vedu acceptata calea dreptatii, si de ace'a lu primesce in principiu.

Varga asemenea primesce proiectulu, de órace doresce deslegarea intrebarei nationale pre temeulu principiulu dreptatii.

Hodosiu raspunde lui Ivacovicu, ca prin proiectu nu se intentiúnésca fundarea unui statu in statu, ca-ci acést'a s'aru poté dice numai atunci, daca s'aru pretinde guvernul si legelatiune separata si independinte; iritare se póte produce numai la nedrepti, la cei drepti nici decatu; noi cá romani in adeveru suntemu opriti intru intrebuintiarea limbei, si inca prin lege si prin usu, de ace'a trebue se se reguleze odata usulu limbeloru in tíera.

Deseanu asemenea raspunde lui Ivacovicu, ca avemu tóta caus'a se tienemu la ace'a ca fratii maghiari nu ne voru indestuli, caci cu dorere vedemu cumca bñnavointi'a loru acum'a e mai angusta de catu in 1861; adi ni spunu

pe facia ca nu ne acceptéza cá pre reprezentatii unei natiuni, ce totusi ar meritá respectare, éra noi adi inca nu pótemu fi indestuliti cu ce'a ce ne-amu fi indestuliti in 1861.

Medanu din impregiurarea ca in 1861 si acum s'au emisu de catra dieta comisiuni pentru formularea si indestulirea preteusiuniloru nationali, constatésca ca avemu dreptu si de dieta cunoscutu a pretinde, si pretensiunea acést'a a nóstra o afla espresa in proiectulu de sub cestiune, caoi acél'a pre langa ce cere recunóscearea esistintiei nóstre nationali totodata pune capetu impedecariloru ce au sustatu intru intrebuintiarea limbei, — primesce dara in principiu proiectulu.

Babesiu cá membrulu comisiunei nepotendu fi contra proiectulu a cugetatu ca aru fi superfluu se se mai dechiare, totusi facia cu acél'a nu ei póte retacé convingerea sa. E adeveratu ca proiectulu e basatu pe dreptate si fratiété, dar afla totusi justificate sorupurile acelor'a, oai nu lu primescu de bas'a desbateri, caci si principiile aceste se potu aplicá pana in ultimele liniamente si cum grano salis: aoi e intrebarea, se pretindemu noi óre tóta dreptatea si se o pretindemu in astfelu de forma, in catu se'i vatemamu pre toti, séu se luamu la considerare si impregiurarile in cari ne aflamu, adeca oportunitatea? Candu a venitu elu la dieta a fostu resolutu a se moderá si a alege in totudeun'a form'a cea mai domóla, acésta a observat'o si pana aoi, si voiesce si cu ocasiunea proiectulu se o observédie, ca-ci dreptatea inca are treptele ei, pre cari se póte duce intru aplicare pana la lineele ultime si se póte si sacrifica.— Aceste sunt convingerile lui fatia cu proiectulu, de la care inse cá membrulu comisiunei a se abate nici voia nici facultate nu are.

Aloisiu Vladu isi dechiara parerea de reu ca, atunci candu s'a emisu comisiunea, fara voi'a lui, nu a fostu de facia, oai inca atunci isi facea observatiunile si isi descoperiá convingerile sale.

E fapta cunoscuta cumca in anulu 1861 deputatii romani de atunci aprópe 4 septemane au lucratu la unu proiectu de lege, care apoi elu cu Sig. Popovicu cá membri comisiunei dietali pentru nationalitati din insarcinarea corpulu deputatiloru romani l'a substernutu acelei comisiuni cá votu separatu séu alu minoritatii; o mare parte a acelu proiectu se cuprinde si in celu de acuma, dar adeveratu ca despre unele lucruri esentiali, precum e reprezentanti'a nationale nu contine nematica.

Noi romanii in totudeauna ne amu nisuitu a castiga catu se póte de multu, inse totodata am luatu in considerare si impregiurarile; daca acele de presinte ar' fi mai favorítóre de catu in 1861, atunci ar' primi proiectulu de sub cestiune, ca-ci acél'a in adeveru e radinatu pe dreptate, dar' ne afla mai nefavorítóre, caci doua cercustari nu potu a nu se luá in privire, un'a ca in dieta Transilvaniei s'a adusu o lege pentru intrebuintiarea limbeloru care e propusa, discutata si votata de o majoritate dietala romana, si acea lege contine chiar' mai pucinu si de catu ce contine proiectulu majoritatii comisiunei dietali pentru nationalitati din 1861; deci dara daca romanii transilvani atunci candu compuneau majoritatea in diet'a trasilvana, nu au cutesatu se pretinda mai multu, óre e oportunu ca acum noi se pretindemu atatu de multu, in oatu se ne póta plesni in facia, ca noi cari nici stamu ca unu catra 5 pretindemu mai multu de catu ce au pretinú romanii transilvaneni candu erau ei in majoritate?

A doua impregiurare la care trebue asemenea se reflectamu e constelarea politica, cumca ace'a ni ar' fi mai favorítóra noua de catu in 1861, ace'a o denega, ci din contra ace'a e pentru maghiari cu multu mai favorítóra de catu atunci, si cumca dinsii au prudinti'a de a se folosi de impregiurarile politice, despre acést'a e convinsu precum e convinsu, ca dacu noi vomu preda proiectulu de sub intrebare, atunci maghiarii vediendu ca nu ne potu indestuli, voru fi gat'a mai bine a cede guvernului si a se impacá, dupa cum acést'a chiar' cei mai liberali din ei o si spunu pre facia. Se vorbimu deschisu, si se recunóschemu ca avemu detorintie la facearea proiectulu a reflecta si la nrmari, caci nu e mai usioru de catu a se face prin esagerari popularu si a 'si castigá prin acelea populari-

tate nemeritata, dar' noi trebue se ne emancipamu de amórea propria si cu o taria barbatésca se pretindemu ace'a ce ne garantésca esistinti'a nostra nationale, fara cá pretensiunile se fie otarisie cu nepotinti'a.

Proiectulu nu lu multiamesce, ci ar' cugetá alicum se purcedemu, si adica dupa ce in Ardélu s'a sanctiunatu o lege, se primimu principiile acolo depuse, ca-ci nici potemu cá minoritate se pretindemu mai multu de catu ne contine legea aceea, care a adus'o majoritatea romana din diet'a ardelená; cugeta dara ca suntemu constrinsi a recede de la principiulu imperativu in privinti'a limbei, fiindu convinsu ca unde e desvoltatu simiulu de nationalitate, acolo si pre langa acestu principiu vomu fi stapanii situatiunei.

Proiectulu lui Babesiu inca nu lu indestulesce, ca-ci nu nationalitatea, ci natiunea voiesce se se recunósca, pre elu in totudeun'a lu cuprinde unu simtiu dorerosu pretindenduse dela romani se figurese sub numele de maghiaru. — Ardelenii ce e dreptu s'au indestulitu cu numirea de natiune, dar' nu s'au ingrigitu se aiba si o reprezentatiune nationale; noi inse trebue si acést'a se o pretindemu, ce ni s'ar si implini prin denumirea a cate unui ministru fara portfoiu din fiacare nationalitate.

Arondarea comitateloru afara de vre unulu séu doue casuri, noua romaniloru nu ni e de lipsa, ci cu atat'a mai tare serbiloru, totusi elu nu e neaplocatu a o pretinde si asié ar' dori cá proiectulu se contina a) recunóscearea natiunei, b) reprezentarea aceleia prin unu ministru fara portfoiu si c) prin corporatiunea deputatiloru dietali si a membriloru casei de susu dupa cum se afla in proiectulu lui Babesiu. Cu aceste adaugeri ar' fi gat'a a primi chiar' si proiectulu majoritatii comisiunei dietali din anulu 1861 carele e mai chiaru, mai sistematicu si mai consecinte de catu celu de sub cestiune.

Fauru nu primesce proiectulu nici in principiu, ca-ci de si acél'a a purcesu din principiulu dreptatii si fratiété, totusi fiacarele principiu are nu numai margini mai late si mai anguste, ci chiaru si intru aplicare se póte folosi o modalitate ce-i asecura primirea, si fiindu ca la acést'a nu s'a facutu reflectare in proiectu, de aceea nu lu afla de aptu cá se servésca de bas'a desbateriloru.

Georgiu Mocioni de si a dechiaratu in generalitate, ca nu primesce proiectulu, totusi cá se nu se cugete, cá cum ar' partini parerea lui Georgiu Ivacovicu, afla de lipsa in cata va a-si motivá votulu seu.

Elu nu lu primesce din punctu de vedere alu oportunitatii, ca-ci asié e cónvinsu, ca numai atunci isi implinesce detorinti'a déca se nisuesce cá catu de multu se castige natiunei, dar' nu cata mai multu se céra, cá apoi se nu capete nemic'a, ca de ar' fi numai acést'a chiamarea lui, apoi in estu casu nici proiectulu nu lu indestulesce.

A dou'a nu lu primesce, ca-ci nu voiesce se de maghiariloru ansa a poté argumentá, ca de aceea nu ni-au implinitu pretensiunile, fiinduca am cerutu peste mesura.

Si a treia nu lu primesce, pentru ca si in altu modu mai linu póte a se pretinde si esoperá garantie nationali, fara cari nici pre elu ori ce alte concesioni nu l'ar indestuli.

Ne mai voidu nimene a participá la desbatere, presiedintele din nou pune intrebarea: primesce conferinti'a in principiu si de bas'a desbateri proiectulu comisiunei séa nu? ordinandu votisarea asupra acestei intrebarei.

Dupa indeplinirea votisarei si numerarea voturiloru se enuncia:

Insotirea ablegatiloru dietali romani dupa o desbatere matora cu majoritate de unuspredlece contra optu voturi nu primesce in principiu si de bas'a desbateri proiectulu de lege pentru nationalitati, substernutu de comisiunea insotirei spre acestu scopu emisa.

Fiindu tempulu inantatu, siedinti'a se disolva la 8 1/2 óre sér'a, convocanduse pre mane in 31 Maiu a. c. la 9 óre nainte de amédi. — Pest'a 30 Maiu 1866. Antoniu Mocioni m. p., presiedinte. Aureliu Maniu m. p., notariu. —

Cursurile la bursa in 3 Aug. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 18 cr. v.
Augsburg	—	—	128 " 50 "
London	—	—	129 " 50 "
Imprumutulu nationalu	—	—	65 " 25 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	61 " — "
Actiile bancului	—	—	721 " — "
" creditului	—	—	143 " 50 "

Obligatiile desarcinarii pamentului in 28. Iuliu 1866:

Bani 57.— — Marfa 59.—